

بسمه تعالی

مقدمه

اعتصابات بزرگترین نیرویی بود که مردم مسلمان و بپا خواسته ایران را در مقابل استبداد شاهنشاهی به پیروزی رساند و در این میان اعتصابات کارکنان صنایع نفت دستی بود قدرتمند که حلقوم استبداد و استعمار را آن چنان فشرد که تاب مقاومت نیاورد و ناگزیر از تسلیم شد.

حکومت‌های فرمایشی آموزگار، شریف امامی و ازهاری هر یک بنحوی در صدد اغوای ملت و کارکنان شریف صنعت نفت برآمدند. یکی به ظاهر با نوید رفاه بیشتر، حقوق و مزایای آنها را افزایش داد و یکی با دستی آهنین اول به ارباب و تهدید و بعد به حبس و تبعید اینان و اعدام و کشتار دستجمعی مردم برخاست ولی هیچ یک سودی نبخشید و ملت همچنان محکم و استوار در تصمیم خویش راسخ بود و دست قدرتمند آن شیرهای نفت را به روی خارجی‌ان چپاولگر بست و با آن شاه‌رگ حیاتی رژیم منفور پهلوی را هدف گرفت و قلب استعمار و استبداد را نشانه رفت آنچنان‌که آن را با تمام نیرو و توانی که داشت از حرکت بازداشت.

امام خمینی در انسجام بخشیدن به این حرکت نقشی تعیین‌کننده و اساسی داشتند و در پیام ۱۴ ذیحجه ۹۸ (برابر با چهارشنبه ۱۳۵۷/۸/۲۴) خطاب به کارگران و کارمندان شرکت ملی نفت ایران اعلام داشتند:

"... شما با اعتصابات پرارزش خود روی ملت را سفید کردید"

و به دولت نظامی ازهاری هشدار دادند که با سرنیزه نمی‌شود رضایت ملت را جلب کرد و به آمریکا اعلام نمودند که اگر بخواهد با فشار خود دولت نظامی را سرپا نگاه دارد طرح‌هایی برای چاههای نفت داده می‌شود تا مخازن پر بهای ما برای نسلهای آینده باقی بماند.

سندیکای مشترک کارکنان صنعت نفت طی اطلاعیه جمعه ۱۳۵۷/۹/۲۴ اعلام داشت:

"... اینک در دورانی که جنبش اسلامی ایران موانع داخلی و بین‌المللی را یکی پس از دیگری پشت سرگذاشته و می‌رود تا به روزهای پیروزی برسد ما کارکنان صنعت نفت به لحاظ اینکه ناظر و شاهد عینی تاراج و یغمای بیدادگرانه امپریالیسم نسبت به ثروتهای ملی خود هستیم صمیمانه و با قاطعیت هرچه تمامتر برآنیم که با خودداری و ممانعت از انجام کار، به جریان تولید و صدور نفت خاتمه داده و دیگر اجازه ندهیم که ستون پنجم دشمن بی درنظر گرفتن خشم ملت ایران بیش از این هستی ما را به تاراج ببرد..."

استبداد شاهنشاهی به دستور امپریالیسم بین‌المللی به مهره‌چینی جدیدی دست زد و برای منحرف کردن اذهان و ایجاد تفرق در بین اقشار ملت دست به حيله جدید زد و عبدالله انتظام را به مدیریت عامل شرکت ملی نفت برگزید و او را در ۱۳۵۷/۱۰/۶ شبانه بر صفحه تلویزیون ظاهر ساخت و اعلام کرد علت عدم وجود نفت و بنزین در جایگاههای فروش، عدم استخراج و تولید نفت و اعتصاب کارگران شرکت نفت است.

اما این حيله مؤثر واقع نشد و مجاهد نستوه، پدر انقلاب و ابوذر زمان حضرت آيت الله طالقانی به فوریت طی تلگرام مورخ ۱۳۵۷/۱۰/۷ خطاب به آقای عبدالله انتظام ادعای وی را مردود دانسته و سرکار سرهنگ عزیزالله امیررحیمی را به نمایندگی خود معرفی فرمودند تا توزیع داخلی فرآورده‌های نفتی زیر نظر ایشان انجام پذیرد و به دنبال آن در همان روز طی پیامی جداگانه خطاب به ملت عزیز و قهرمان و شجاع ایران اعلام داشتند:

«... این توطئه امروز بصورت کمبود نفت و بنزین و احتمالاً فردا تشکیل کمبود ساختمانی نان و سایر مایحتاج دیگر زندگی خواهد بود. ...»

... تا جائیکه امکان دارد نگذارید صف طولانی برای نفت و بنزین بوجود آید و وسوسه انداختن و احتکار کردن را، که تبلیغات رژیم بدان دامن می‌زند، از خود بدور کنید. امکانات خود را در تمام زمینه‌ها به یکدیگر عرضه کنید صرفه‌جوئی را در تمام موارد به موقع اجرا بگذارید. ...»

سرهنگ امیررحیمی بلافاصله تماس می‌گیرد و مذاکرات برای نحوه اجرای این حکم و نظارت بر عرضه نفت با مقامات شرکت نفت آغاز می‌شود. اما در همین زمان شورای انقلاب که تازه به دستور امام تشکیل شده بود جلسه‌ای طولانی در منزل شهید استاد مطهری داشت و از جمله مسئله نفت و کمبود آن را مورد بررسی قرار می‌دهد و با پیشنهاد این جلسه حکم مورخ جمعه ۲۸ محرم ۱۳۹۹ برابر ۱۳۵۷/۱۰/۸ از سوی امام بعنوان جناب آقای مهندس مهدی بازرگان صادر می‌گردد تا هیئتی ۵ نفری مرکب از حجت‌الاسلام جناب آقای حاج شیخ اکبرهاشمی رفسنجانی، جناب آقای مهندس مصطفی کتیرائی و دو نفر دیگر با نظر ایشان و مشورت آقایان تشکیل و تحت سرپرستی جناب آقای مهندس بازرگان نسبت به تحقق سه شرط:

- ۱- نظامیان و مأموران انتظامی از مناطق و مراکز نفتی بیرون روند و دخالتی در امور مربوطه ننمایند و از ایجاد هرگونه ارباب در بین کارکنان خودداری نمایند.
- ۲- نفت و فرآورده‌های نفتی فقط به اندازه مصرف داخلی تولید شود و از صدور نفت به خارج تا سقوط کامل رژیم غیرقانونی جلوگیری کامل بعمل آید.
- ۳- آرتش و نظامیان حق احتکار مواد نفتی را که برای مصرف داخلی تهیه می‌شود ندارند و از آن باید جلوگیری شود.

اقدام نمایند. این حکم در پاریس صادر شد و دو روز بعد هیئت رسماً شروع به کار کرد و حضرت آیت‌الله طالقانی با بینش وسیع خود بلافاصله اعلام داشتند از لحظه‌ای که امام هیئتی را مأمور امور نفت نموده‌اند من در این مورد هیچ‌گونه دخالتی نمی‌کنم و خودم و تمام افرادی که در این زمینه به من مراجعه می‌کنند در اختیار هیئت منتخب امام هستیم.

هیئت اعزامی امام خمینی به سرپرستی جناب آقای مهندس بازرگان راهی اهواز می‌شود و صبح روز یکشنبه ۱۳۵۷/۱۰/۱۰ مورد استقبال گرم و بی‌شائبه گروه کثیری از مردم اهواز، روحانیون، دانشگاهیان، دانشجویان و کارکنان شریف شرکت نفت قرار می‌گیرد و کار خود را رسماً آغاز می‌نماید. بر اثر اقدامات هیئت، شرایط سه‌گانه امام تحقق یافت و با بازگشت کارگران و کارمندان نفت به کار، تولید در سطح مصرف داخلی انجام گرفت و نفت مورد نیاز مردم تأمین گردید و صدور نفت بطور

مطلق تعطیل شد و تا سقوط رژیم و برپایی دولت انقلاب امور نفت بوسیله این هیئت حل و فصل می‌گردید و اعتصابات صنایع نفت بوسیله آن تنظیم می‌گردید.

اسنادی که در این بخش جمع‌آوری و ارائه شده است کوشش و خدمات این هیئت را در این دوران خطیر و تاریخ‌ساز نشان می‌دهد و شامل گزارشات، اطلاعیه‌ها، ابلاغ‌ها و احکامی است که هیئت در ارتباط با ضرورتها و درخواستها صادر کرده و ضمن تنظیم اعتصابات نفت، نیاز مردم را برآورده و ضرورت‌های زمان را درک کرده و صادقانه به ملت خود گزارش کار داده است.